

dağın

DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ

Veysel GÜLTAŞ

Nuri ONAT

Ş.Necmi ÖZER

Mehmet ORHAN

Ömer KAYAOĞLU

Midran YOKUŞ

Seyhan TÜRKER

M.Haluk ÖZDEMİR

Hüsnü AYDOĞMUŞ

Osman Sulhi AKSU

Kemal NİKSARLI

Uğur KAYA

3/94

ÖDENMEYEN DERGİ BAĞIŞLARI (31-12-1993)

159) Ali Seyhan	: 250.000.-TL.	252) M. Ali Çelik	: 200.000.-TL.
162) Salih Yergin	: 300.000.-TL.	255) Kemal Aktaş	: 200.000.-TL.
165) Murat Öztürk	: 300.000.-TL.	258) Celalettin Ayaydın	: 240.000.-TL.
177) Selahattin Erol	: 240.000.-TL.	260) Ersal Akgün	: 240.000.-TL.
180) Saim İlter	: 240.000.-TL.	261) Selami Yapıcı	: 300.000.-TL.
181) Mustafa Genç	: 180.000.-TL.	263) M. Güner Özdemir	: 240.000.-TL.
184) Neşe Koçar	: 200.000.-TL.	264) Meftune Ertürk	: 300.000.-TL.
188) Vedat Alpaslan	: 300.000.-TL.	265) Aytaç Erdoğan	: 200.000.-TL.
189) Gülcan Gündüz	: 100.000.-TL.	266) Muharrem Çuhacı	: 240.000.-TL.
191) Dr. Kriton Dinçmen	: 240.000.-TL.	267) Dr. Hamit Soylu	: 40.000.-TL.
192) Fahri Özer	: 300.000.-TL.	271) Mehmet Aktaş	: 40.000.-TL.
196) Hasan Suat Türk	: 40.000.-TL.	272) Turgut Karadağ	: 140.000.-TL.
198) Zeynep Şen	: 40.000.-TL.	273) Hamit Müderrisgil	: 140.000.-TL.
201) Aydın Dirlik	: 300.000.-TL.	276) İsmail Karakaş	: 310.000.-TL.
202) Hüseyin Kaya	: 300.000.-TL.	278) Ahmet Gündüz	: 360.000.-TL.
208) Suat Niksarlı	: 240.000.-TL.	280) Serpil Cömert	: 240.000.-TL.
219) İsmet Dursun	: 40.000.-TL.	283) Atilla Ozan	: 200.000.-TL.
221) Mehmet Alper	: 240.000.-TL.	285) Ali Özcan	: 160.000.-TL.
222) İsmet Şahin	: 240.000.-TL.	286) Ergun Uzunoğlu	: 200.000.-TL.
223) Metin Tüzün	: 200.000.-TL.	294) Bedrettin Korkmaz	: 150.000.-TL.
227) Adnan Ertürk	: 240.000.-TL.	295) Sadi Dinçer	: 250.000.-TL.
231) Cavit Kılıççötü	: 240.000.-TL.	299) Kemal Yılmaz	: 80.000.-TL.
233) Veli Yıldız	: 240.000.-TL.	303) Özer Karagülle	: 100.000.-TL.
234) Hasan Kılıç	: 240.000.-TL.	307) Mustafa Onarlığlu	: 200.000.-TL.
235) Hakan Atalay	: 240.000.-TL.	315) Nuran Demirel	: 70.000.-TL.
236) Ertuğrul Güleç	: 240.000.-TL.	342) Y. Ferhat Bilgin	: 200.000.-TL.
241) Adnan Binyazar	: 200.000.-TL.	345) Hasan Taşbaşı	: 100.000.-TL.
243) Ömer Yaşar	: 240.000.-TL.	358) Ertuğrul Erbakan	: 300.000.-TL.
244) Hasan Karataş	: 210.000.-TL.	368) Şehabettin Özer	: 35.000.-TL.
251) Dr. Güner Bilgin	: 200.000.-TL.		

ağın DÜŞÜN ve SANAT
DERGİSİ MUHABİRLERİ

İsmail BEYDEMİR : Ağın
Gürol KORKMAZ : Malatya
İ.Cengiz YÜCEL : İzmir
Asat UÇKUNKAYA : İstanbul
H.Cüneyt ÖZKUL : Ankara
Rahmi SERTTAŞ : Elazığ

Sahibi
AĞIN Kültür ve Dayanışma Derneği
Adına

Dr. VÂKIF ÖZKUL

*

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
MUAMMER NİKSARLI

*

Yazı Kurulu

Nihat ASYALI

Dr.Vâkîf ÖZKUL

Nihat İSPİR

Rüştü ASYALI

Muammer NİKSARLI

Halit HOCAOĞLU

Veyssel GÜLTAŞ

İlhamî TURAN

Mete ÖZAN

*

Teknik Yönetmen

Taner BERİKMAN

*

Yazışma Adresi
Necatibey Cad.Uysal Apt. No: 20/16
Tel: 230 11 54 06430-ANKARA

*

PTT 101843 NOLU
Çek Hesabı

*

Gönderilen yazılar yayınlansın
yayınlanmasın iade edilmez ve telif
ücreti ödenmez

Bu dergide yayınlanan yazılardaki
fikirlere yazarlarına aittir.

*

DERGİMİZ AYDA BİR ÇIKAR

Yıl: 4 Sayı: 31

MART-1994

Dizgi: Mes-pa Dizgi - 230 84 71
Baskı: Alp Mat.San.Ltd.Şti - 231 33 81

*

Kapak: Ağın Evlerine Nostalji
(Fotoğraf: Mustafa Berikman)

BİR DİL DEVRİMCİSİ ÖMER ASIM AKSOY'UN ARDINDAN

"Başkaları için de bir diyeceğin olsun

Tasada ve bunalımda

Ve kendi ruhunu şenlendirecek her şeyi

Söyle onlara da

Bir şarkın olsun dudaklarında

Yitirme sakın yürekliliğini

Güneşin olsun gönlünde

Ve her şey iyi olacak..."

Türk Ulusunun yetiştirdiği büyük hukuk adamlarından Hıfzı Veldet Velidedeoğlu hocamız, her sabah uyandığında yeni bir güne yukarıdaki dizeleri söyleyerek başlamış. Gerçekten yaşamı anlamlı kılmamanın, insan olmanın, başkalarını paylaşmanın, kalıcı olmanın, yürekli olmanın önemini Alman ozan Caser Flaischle'nin dizeleri ne güzel anlatıyor. Günümüzün kültürel yozlaşması içinde, kimi insanların bakar kör olduğu, beynini renkli medyanın ekranlarına ipotekleyen kimi insanlar için sözümüz yoktur.

Ulusal Kurtuluş savaşını Türk ulusu ile birlikte kazanan Mustafa Kemal, "Türk Ulusu dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır." sözü ile büyük bir savaşıma öncülük etmişti. İşte, bu savaşıma gönül veren sayısız dil emekçilerinden, önden gelen-

lerinden biri de Ömer Asım Aksoy'du.

Evet... Yazın erlerinin ulu bir çınar daha gitti.

Anımsadığım kadarıyla bir yazarımız onun için, "Yeryüzünde bir dil Cumhuriyeti kurulsun ve bu Cumhuriyette bir Cumhurbaşkanlığı seçimi olsa idi bütün oyları alırdı." diyor. Ve sanırım hemen ilk iş olarak, sağlığında onca uğraşına karşın göremediği, güzelim Türkçemizi katleden, Atatürk'ün kalıtını "paşa tasarruflarıyla" kurumlaştıran düşüncenin kaldırılıp, Türk Dili Kurumunun yeniden yasalaşmasını sağlamak için ilk yasa teklifi ondan gelirdi.

Toplumu kirletenlerin, artık cıvı çıkmış sanatçı taslaklarının itibar gördüğü, kültür işgali altında kendi benliğini yitirmiş insanların çoğaldığı şu günlerde, o büyük insanın ölümü, kültür yaşamımızdaki kirlenmeyi artırır mı? Hiç sanmıyorum! "Bir ulusun türkülerini yapanlar, o ulusun yasalarını yapanlardan daha güçlüdürler" sözü ne denli gerçek ise, bir ulusun ana dilini savunanlar ve yaşatanlar, dili kirletenlerden, yasaklayanlardan daha güçlüdürler. O insanlar, bugünden geleceğe uzanan insanımızın yüreklerinde, bilincinde yer edecektir. Ne diyor ozan Dağlarca; "Bir savaştır bu; / Dili buyruk altına almışlar / Bizimki kocaman bir barış; / Bırakmışız sözcükleri doğasına"

Bedeli ödenmemiş nice haksızlıkların, nice düzenbazlıkların yaşandığı günümüzde, bir kabadayının koluna girip gazetelerde görünen devlet büyüklerimiz gönül isterdi ki, kendi ulusunun ve dünyanın insanlarını sevmekten başka suçu olmayan, kendisine bir köy mezarlığı bile çok görülen dünya yurttaşı Nazım Hikmet'i, "mutluluğun resmini yapan" Abidin Dino'yu, dilimizin yabancı dillerin boyunduruğundan kurtulmasının savaşımını veren o büyük dil devrimcisini, daha nice nice yazarlarımızı, sanatçılarımızı kucaklayabilsinler! O

düşün adamları, yazarlar, sanatçılar ki bataklıklarda biten bir lotüs çiçeği, kar tipiye inat dağ başlarında büyüyen bir kardelen çiçeği gibidirler. Çünkü, çirkinliklere inat onlardır, güzelliği yaşatan, karanlığa inat onlardır bizi aydınlığa çıkaran.. Devleti yönetenlerin düşün adamlarından, sanatçısından, yazarından, aydınından alacağı çok şey vardır. Bunun ayırımına varamayan yöneticiler tarihin tozlu yaprakları arasında yok olur gider. Oysa kültüre damgasını vuran o büyük insanları tarih eskitemez.

Yazıyı Türk diline gönül veren değerli bir yazarımız Adnan Binyazar'ın "Duyarlık Eğitimi" (X) adlı bir yazısından şu sözlerini alıntıyla bitirmek istiyorum. "Sanatçının koluna girip onun ışığından aydınlanan yöneticilerin gelmesi de yakındır. En karanlık bulutların bile bir yerlerinden güneş sızar."

Dilimizin yüzakı, onuru, seçkin insan..

Yattığın yer ışıklarla dolsun...

(X) Ağın Düşün ve Sanat Dergisi, 9/1991 Sh.7

VEYSEL GÜLTAŞ

Yargıç

27.Ocak.1994 ALAŞEHİR

Not: Yazarımız Sayın GÜLTAŞ bu yazısını dergide yayınlanmak üzere göndermişti. Yazı kurulumuz yazısının özü ve içeriği bakımından başyazı olarak yayınlanmasını uygun görmüştür.

AĞIN

ÖĞRETMEN ABDULLAH LÜTFİ BEY

III

Nuri ONAT

Abdullah Lütfi, sözünün memuru etkilediğini sanıp yanıt bekeler. Tapu memuru şu yanıtı verir: "Oğlum, sen bu işleri bilmezsin. Bu işleri yapmazsan köylü ne iş getirir sana, ne de işine sahip çıkar. Üstelik sen de aç kalırsın. Aç karnına dolaşır durursun. Bunu böyle belle." der. Abdi efendi, gene rüşvet almayı sürdürür. Abdullah Lütfi bir daha uyarmayı gerekli görmez, üst makamlara ihbarda bulunur. Yapılan soruşturma sonunda Abdi efendinin işine son verilir.

İlginç olan, olayın bundan sonraki aşamasıdır. Bir iş için Keban'a giden Abdi efendi, işine son verildiğini orada öğrenir. O sırada Abdullah Lütfi de gene bir iş için gittiği İstanbul'dadır. Abdi efendi, durumu ona bildirir, gereğinin yapılmasına yardımcı olmasını ister. Aldığı yanıt, ilginç ve namuslu insanlara özgüdür, onları karakterize edicidir. Yanıt Şöyledir : "Senin için yapacak bir şeyim yoktur. Seni ben ihbar ettim..."

AbdullaH Lütfi, yalnız üstün kişiliği ile değil, karakter sağlamlığı ile de ünlüdür. Abdi efendinin teline hiç haberi yokmuş gibi sudan bir yanıt verebilirdi. Şimdi gene sorarız sizlerle, hafiyelik, jurnacılık, ihbarcılık gibi işlerin en onurlu, en geçerli işler olduğu bir dönemde kaç kişi bu erdemi gösterebilir, söyler misiniz?

Abdullah Lütfi herkesi memnun etmeye çalışan, günümüzde çok gerekli olan kıvrak karakterli bir kişi değildir. Ömründe bir kez bile yalan söylememiştir. Kötü niyetlilere karşı sert ve kırıcdır. Dünyayı sen mi kurtaracaksın? sözünü öfke ile karşılar, böyle düşünenlere, "Evet, ben düzelteceğim, sen düzelteceksin, yani hep birlikte düzelteceğiz. Avrupalılar nasıl düzeltmişlerse, biz de öyle düzelteceğiz..." karşılığını verirdi.

Abdullah Lütfi, evinde uysal, görev yerinde biraz sert, biraz da sinirliydi.

Yan tutmazdı, inandığı düşünceyi savunurdu. Vakarlı davranışları sırasında inandırıcı sözleriyle çevresini etkiler, senlibenli, saygısız sözlere asla yer vermezdi. Dışarıda iyi bir dinleyici, iyi bir söyleyişi ustasıydı.

Kişiliğinin oluşumunda toplumsal çevresi ile birlikte; Avrupa ile ilgili öğrendiklerinin büyük etkisi olmuştur.

Abdullah Lütfi Beydeki görev anlayışı süre ile, yerle sınırlı değildir. Sabah, akşam, öğle demeden görevine koşar. Okul, cami, tarla, bağ, bahçe, kır, her yer öğretme alanıdır. Öğretmeye can atar, yeter ki öğrenme isteği olduğunu sezsın. Bu isteği de çoğu zaman kendisi hazırlar. Denebilir ki, bir adam bu denli çok yanlı olabilir mi? İsterse olabilir. Çünkü istemek, öğrenmeye hazırlıklı olmak

demektir. Abdullah Bey, bunu çoğu kez denemiştir. İçinden çıkamadığı birçok konu için İstanbul'a Abdullah Cevdet'e, Celal Nuri'ye gitmiştir. Hem de haftalarca süren bir yaya yolculuk yaparak.

Bilinçsizce davranışlarından çok üzüntülüdür. Bu konularda feryadı andıran sözleri vardır. İşte bunlardan biri : "Kulağınızı kesip de ardımıza atalım. Gayret, gayret ey kardeşler!... Unutmayın ki insafsızlık bizde, ahlaksızlık bizde, cahillik, çekemezlilik, genellikle bütün ahlaksızlık bizde... Ne yüzle Tanrının huzuruna varacağız? Hangi erdemimizle Peygamberimizin şefaatinin niyaz edeceğiz?... Cihadımızla, gayretimizle mi? Erkân ve adabını bilmeden, bin bir düzen ve gösterişle kıldığımız namazla mı? Acaba bu da namaz mıdır? Ola ki sözlerim size acı gelir. Özü dürüst olanın sözü, dürüst (sert, katı) olur. Bilim öğrenmek, okul ve medrese ile ilgili değildir. Her zaman. her yerde, her yaşta bilmediğimizi öğrenebiliriz. çok şükür, Çin'e gitmeye de gereksinim yoktur."

Kendisine yapılan bir haksızlıkta iki kuruş zarar görmüştü. Bu iki kuruşu almak için yirmi kuruşu harcamıştır. Bunun üzerine arkadaşlarıyla arasındaki şu konuşma da ilginçtir.

- Hoca, neden böyle yaptın?

Verilen yanıt şaşırtıcıdır.

- Kafadar, ben alacak değil, hak için dava ettim.

Hozat'ta görevli öğretmen, kızı Seniha'dan bir mektup alır. Mektupta şöyle denilmektedir:

- Baba, başımı açtırmak istiyorlar, ne yapayım?

Yanıt:

- Ben şapka giydikten sonra, senin yüzünün açılmasında hiçbir sakınca yoktur. Kişiliğin ne ise gene odur. O görünüşe değil, öze değer verirdi. Kişiliği ona dayanmaktadır.

Sözünde durması, herkesin kabul ettiği bir özelliğidir. Resmi göreve başlamadan önce

köylerde gene öğretmenlik yapardı. Her gittiği köy de " Beğenirseniz ücret alırım, aksi halde hiç bir şey istemem", derdi. Ama, beğenilmediği köyde olmamıştır.

Vaktiyle bana, kişinin değerinin soyutla olan ilişkisiyle ölçülebilemeyeceğini, belki bilime yatkınlığı ile ölçüleceğini söylemişlerdi. Eğitim, biliminin geleceği sağlamada yardımcı olmaktan çok, gerçek değerini, görüşünü yansıtan ve öylece çalışmaya ve uygulamaya sürükleyen bulunsaydı, daha doğrusu, " Ustasız kâr haramdır." batıl düsturu ile itimadımı sarsan safdiller olmasaydı, belki bu başarımın meyvalarını kat kat toplayabilirdim. Buna göre, bütün genç arkadaşlarıma çalışma ve uygulamaya yatkın bilgili ve beceri salık veririm" demektedir.

Görüldüğü gibi, kuramsal, yaşama geçirilemeyen bilginin karşısındadır. Ama, ülkenin biricik bilim yuvalarının medreseler olduğunun düşünüldüğünde, bu sözleri, her babayığitin söyleyebileceği sözler olmadığı anlaşılır. Yoksa, insanın evinin tavanını başına yıkarlardı.

Abdullah Lütfi Bey fizik, kimya, retorik, felsefe, (O zamanlar sosyoloji ile psikoloji de bunun içinde idi) moral, okumuştur. Yalnız okumuş değil, bunları iyice sindirmiştir. Bu bilim dalları, 19. yüzyılın tutulan disiplinleridir. Hele fizikle kimya, sanayi devriminin temellerini oluşturmuştur. Medresenin tek ve dar açılı görüşüne karşı o çok yanlı ve geniş açılı görüşü benimsemiş, çevresini de buna eğitmeye özen göstermiştir. Kısacası; kılığı, kıyafeti, sarığı, sakalı ile bir Doğulu olan Hocamız, kafasında fırtınalar yaratan yeni görüşle yeni ufuklara doğru kulaç sallayan katıksız bir batılı olmuştur.

Abdullah Lütfi Bey, kamu görevlilerini dört duvar arasından çıkarıp halkın içine sokan, iten kişidir. Ona göre görev, her zaman, her yerde hakkın ve adaletin gerçekleşmesine temel etmen olmalıdır. Hoca, bu görev anlayışını yetki ile sınırlar. Bu

sınırlama ile, "Her işin yetkilisi serbest, müdahaleden uzak olmalıdır." der. Bu konuda; "Aklımızın ermediği işlere karışmakla, olayların gerçekleşme aşamasını karıştırır, sonucu bozmamız olasıdır " diyordu.

Resmi görevinin bir dakikasını bile kaçırmayan Abdullah Bey, iş saatleri dışında gördüğü her eksiği gidirmeye çalışmıştır. Bu konuda da şöyle demektedir: " Uykudan uyanıp gözlerimizi açalım. Neme gerek demeyelim. Hükümetimizin düzenli çalışmasına, ulusal işlerimizin düzeltilmesine el birliği ile çaba gösterelim. Tanrı bizi, her türlü güç ve yetenekle, her türlü büyüklüğü kazanmaya yarar bir yetenekle yaratmıştır. Bizi böyle miskin, yoksul ve beceriksiz durumda gösteren. bizim hareketsizliğimizdir, tembelliğimizdir. Vakit, nakittir, atasözünü ölünceye dek bozulmayacak bir metanetle belleğimize yerleştirelim. Zamanı çalışma bölümlerine ayıralım. Bir bölümünü okumaya ayıralım, bir bölümünü de ya öğreten ya da öğrenenler için kullanalım. Yalnız beden gücü ile değil, akıl gücü ile de çalışalım. Yalnız çocuklarımızın eğitim ve öğretimleriyle yetinmeyelim. Önce okulları açalım. Kendimizi oralarda yetiştirelim. Avrupa, Asya, Afrika kıtalarının en güzel, en verimli bölümünü içeren şu güzelim ülkemiz sevgili vatanımız büyüyecek bir üniversite durumuna gelsin..." sözleriyle bayağı bu konudaki özlemini dile getiriyor. Hoca, bu ve benzeri duygularını her zaman, her yerde ortaya atarak çevresini aydınlatıyor. Böylece çevresinde görev bilincinin filizlenmesine, yeşermesine yardımcı oluyor.

Abdullah Lütfi Bey, herkese " Kafadar " diye seslenirdi. Bu sesleniş, biçimi aile toplanıp kendisini dinleyenlere, kendisi gibi düşünen ya da kendisi gibi düşünmeye eğilimli olanları öğrenmeye, çalışmaya özendirirdi.

Büyük dinlencede Ağın'daydık. Birkaç arkadaşla bir bahçenin duvarına yaslanmış dere-den tepeden konuşuyorduk. Hoca, karşıdan çıkmış bize doğru geliyordu. Hemen topar-

lanıp selam durduk. Yaklaşınca " Merhaba kafadarlar diyerek yavastan sorgulamaya başladı. Fransızca'yı sevip sevmediğimizi sordu. Hepimiz de çok sevdiğimizi söyledik. Gözleri birden aydınlandı. Şöyle diyordu: Kafadarlar, Fransızca'yı iyi öğrenin. Bunun için de önce Türkçeyi iyi öğrenin. Okuldan çıktıktan sonra da Fransızca'yı öğrendiğinizi sanmayın. Oldukça zor bir dildir. Ama ileride çok işine yarayacaktır."

Gerçekten de yabancı bir dili öğrenmek için, Türkçeyi iyi bilmek gerekir. Elli yaşından sonra, Fransızcamı ilerletmek için Fransız Kültür Derneği'nin açtığı kurslara başlarken bu gerçeği daha iyi anlıyıştım. Hocanın bilge kişiliği burada da yardıma koşmuş ve etkili olmuştu.

Görev Bilinci ve İçtenliği

.Abdullah Lütfi Bey, haksız olarak öne geçenleri kıskanmazdı. Böylelerini, toplumun çürümüşlüğü'nün belirtisi sayardı. Üstün yetenekli olup de geride kalanlara da umut verirdi.

Abdullah Lütfi Bey, alçakgönüllülüğün, içtenliğin de örneklerini her davranışta vermekten geri kalmamıştır. Son zamanlarda çektiği, bir fotoğrafı kimi öğrencilerine, doslarına anı olarak vermek istiyordu.

Ancak, elleri titrediği, gözleri de iyi görmediği için bu fotoğraf altı yazılarını yazma görevini torunu Sadettin'e verir. Sadettin, bu konudaki anısını şöyle anlattı: " Fotoğrafların alt yazılarını yazmayı bana verdi. Ben de kişilerin yaşlarını, toplumsal saygınlıklarını düşünerek yazmaya başladım. İlk yazdığım tümceyi okumamı söyledi, sevinmişim. Çünkü, çok beğeneceğini sanmışım. Kartı elimden alıp yırttı. Şimdi de şaşırmışım. Çünkü, bu davranışın anlamını anlayamamışım. Şaşkınlığımı gidermek için sordum.":

- Dede, kartı niçin yırttın?

- Beni çok övmüşsün, öyle şey olmaz. Söyleyeceğim gibi yaz, der ve yazdırır.

Damadı Yusuf Razi Beyden (Sadettin Soylu'nun babası) yakınmalı bir mektup alır. Bu mektuba verdiği yanıt ilginçtir, şöyle yazar:

"Gözüm nuru,

25.VI.1902 tarihli çok karamsarlık kokan, fakat oldukça nükteli mektubunu aldım. Size hir bir gücenikliğim yoktur. Hoşa gitmemekle birlikte, işe yarar bir söz söyleme yeteneğim olmadığı halde, öfkeli sözlerimden bile yararlanmakta olduğunuzu söylemeniz, iyi niyetinizi kanıtlamaktadır. Buna sevindim, elbette. Mektubunuzun her tümcesi, belki de her sözcüğü, okuyanı rahatsız etmek şöyle dursun, en sıkıntılı ruhlara, kaba zihinlere bile binlerce ders veriyor.

Sağduyulu kimselerin, doğru düşünmenize, kavrayış gücünüze, yerinde kararlarınıza hayran olmaması olanağı yoktur. Ne var ki, karamsarlığı pek abarttığınızı de yadsıyamam. Neden bu kadar karamsarsın? Talih, kimseye senden daha çok güler yüz göstermemiştir. Binlerce sıkıntılar ve yoksulluklar karşılığında giderek yükselmek, kendini yükselmenin doruğunda bulunmuşken, birden bire düşme tehlikesiyle karşılaşmaktan dahi iyi değil? Şükür, gençsin, yeteneklerin kusursuz, boş da değilsin. Neden bu kadar karamsar olmalı ? Yaşam öyle olaylara gebe- dir ki, felaketlerin, uğursuzlukların kaynaştığı bir zamanda mutlu olmayı isterseniz, bu olanağı bulabilirsiniz. Ağlamak isterseniz, ağlarsınız; gülmek isterseniz, gülebilirsiniz...

Talihin bizi, ulusumuzun cahillik ve ah- laksızlık döneminde göreve ittiğine mi üzülüyorsunuz ? Bu, bizim için çok çalışma, ama az kazananlar için erişilmesi güç bir mut- luluk değil midir ? Ulusumuz da, imrenerek baktığımız Avrupa ulusları gibi gelişmiş ol- saydı, bana okul hademeliği sana da ikinci öğretmenlik verirler miydi ? Böyle düşünürsek, kendimizi mutsuz değil, belki mutlulukların da en üstünde sayabiliriz.

Eğitim ve öğretim sorumluluğumuza

birakılan bir çocuğun bilgi, davranış ve beceri yönünden olgunluğa yönelmemesinden veliler değil, öğretmenler kınanmalıdır. Olumlu dav- ranışları engelleyen kötü alışkanlıklar yerine, geliştirici eğitime önem ver. Ulusumuz büyükleri o kadar kınanmaya layık değildirler. Çünkü onlar, küçüktülerde büyüdüler. Küçüğün olumsuz yönde gelişmesinde ise, kendisinin değil, öğretmenin kusuru vardır. Görüyorsun ya, büyüklerin kötülüğü de öğretmenleri sorumlu kılıyor. Ona göre çalışmalı, Bir ulusun gele- ceği öğretmenlerin elindedir. Öğretmen olduğunuz halde bu kadar karamsar olursanız vay bu ulusun haline !...

İyi bir ulusun kötü büyükleri olamayacağı gibi, kötü bir ulusun da iyi büyükleri olamaz. Olsa bile olumlu sonuç alınamaz. Düzeltmeye baştan değil, ayaktan başlamalıdır. Böylece çekinerek üzüntü ve sıkıntılara katlanmak için,..... alaycıların ve dedikoducuların fitnelerine bak- madan çalışılmalı. Başarı budur.

.....

22.VI

Abdullah Lütfi

Bu mektubun içeriğini yorumlamak niye- tinde değiliz. Yalnız, " Balık baştan kokar "atasözünün tersine çevrilmesinin çok yerinde bir görüş olduğuna değinmekle yetineceğiz. Bu, çok önemli bir yargıdır. Bu nedenle, konu üzerinde biraz durmak istiyoruz.

Mektubun son paragrafındaki " İyi bir ulu- sun kötü büyükleri olamayacağı gibi, kötü bir ulusun da iyi büyükleri olamaz. Olsa bile olumlu sonuç alınamaz. Düzeltmeye baştan değil, ayaktan başlamalıdır. Böylece çekilecek üzüntü ve sıkıntılara katlanmak için,".....

sözleri, eğitimin, bilgi edinme yanında iyi ahlak, olumlu sosyal dayanışma, kötü huylar- dan arınma, yaratıcılık niteliklerini geliştirme,

insancıl davranışlar, iş başarma gibi özelliklerini gösterir. Bu yargı, o zamana değin eğitimimize egemen olan yazgıcı felsefeye dayalı çarpık eğitim anlayışına indirilmiş bir darbedir. Bu darbeyi, 1902 yılına değin vuran Abdullah Lütfi'den başka bir eğitimci daha çıkmamıştır.

Eğitim, Cumhuriyet döneminde ulusal tabanına oturmuştur da böyle sözler oldukça ucuzlamıştır. Abdullah Lütfi Bey, doruklaşan Türk düşünürleri Abdullah Cevdet, Celal Nurri, Mahyaslı Dr. İsmail Hakkı, daha başkaları ile yakın temas kurarak, bir yandan da öğrendiği Fransızca yardımıyla Avrupa'daki düşün akımlarıyla uğraşarak yenilik önderi olmuştur. Ama, Cumhuriyet dönemine değin yüzüne bakan olmamıştır. Cumhuriyet dönemi onu kucaklamış, hem erdemlik onuru ile onu ödüllendirmiş, hem de ulusal sıkıntı durumuna gelen Arap harflerinden kurtulunmuştur.

Abdullah Lütfi Bey, günümüz öğretmeninin şimdi yaptığını bundan yüzyıl önce yapmıştı. Dillerin kilitli, gözlerin bağlı, ayakların prangalı, ceplerin boş olduğu, yobazlığın ve bağınazlığın at koşturduğu dönemlerde, Abdullah Lütfi Beyin serüveninde ders alınabilecek çok şey var, değil mi ?

Abdullah Lütfi Bey orun (mevki) tutkusundan çok uzak olduğunu söylemeştik. O, yaşamı boyunca önüne çıkan bütün fırsatları elinin tersiyle itmiştir. Böylece erdemli yaşamına toz tondurmamış, satılık adam olmamıştır. O, koltuk adamı değil, ömrünü ulusuna, eğitime, alfabesine adanmış soylu bir ülkücüdür.

Abdullah Lütfi Bey, kendisini satın almaya yönelik bütün önerilere dirsek çevirerek kişiliğini korumasını bilmiştir. Yıl, 1886'dır. Diyarbakir'in Eğil Bucağında Müdürdür. Bu görevde iki yıl daha kalırsa, bir sınav sonunda (kazanacağı yüzde yüzdür) kaymakam olması kesindir. Bir süre sonra valilik bile söz

konusudur. Ama o, karar vermiştir. Bu halkı savunmak, yetiştirmek için ya avukat ya da öğretmen olacaktır. Avukat olamamıştır ama, öğretmenin en iyisi olmuştur. Şimdiki görevi geçicidir. Kısa sürede öğretmenliğe dönecektir.

Bucak müdürünün ikinci yılına girdiğinde, geleceğini perçinleyecek olan bir öneri yapılır. " Sen yakında kaymakam olacaksın. Bunun için buradaki ağaların desteğini kazanman gerek. Ama sen, bizlere metelik vermiyorsun ki. Böyle giderse, bu işin sonu gelmez. Üstelik müdürlüğü de yitirebilirsin." derler.

Bu öneriyi soğuk kallılıkla dinleyen Hoca, hiç ürküye kapılmadan şöyle konuşur:

- Göreve, ağalara maşa olmak, halkı soydurmak için gelmedim. Ne kaymakamlıkta gözüm var, ne de ötesinde. Ben öğretmenim. Sonuna kadar da öğretmen kalacağım.

Ağalar, umutlarını yitirmişlerdir. Ama, bu adama iyi bir ders vermeyi deneyeceklerdir. Bir yandan adamları aracılığı ile korktmaya, bir yandan da Valilik katında gereken girişimlerde bulunurlar. Ne var ki, Abdullah Lütfi Beyin tuttuğu yoldan dönmeyeceği anlaşılır. son geçerli çareye başvurur döğdürürler. Kısa sürede de görevinden aldırırlar.

ÖĞRENİM DURUMU

Abdullah Lütfi Bey, bütün çabalarına, bütün didinmelerine karşın, hiç bir eğitim kurumuna girme olanağı bulamamıştır. Ama, kendisini saran öğrenme tutkusu, onu, en yüksek eğitim kurumları mezunlarını bile imrendiren bir düzeye yükseltmiştir.

Bundan önceki bölümde açıklandığı üzere, " O zamanın eğitim ve öğretim yöntemleriyle alfabe Kur'an-ı Kerimi babamdan öğrendim. Bana, okuma hevesini o aşıladı. " demektedir. Babasının ölümünden sonra, yanına sığındığı anneannesi de bu hevesi güçlendirmiş, bir tutkuya dönüştürmüştür. Öyle ki, her işe koyulduğunda, " Oku, senin işin gerekli değil ..." diye özendirirmiş torununu.

" Köyümüzdeki kör bir hafızdan ders alarak Kur'an-ı Kerimi ezberledim. Okuyup yazmayı da askerlikte öğrenmiş bir kişiden, bir kişiden de Kur'an-ı Kerimi iyi okuma yöntemini öğrendim. Artık gördüğüm yazıların hepsini okuyabilecek duruma gelmiştim. Yalnız yazı yazmasını bilmiyordum. Evimizde bir evrak torbası vardı. Onun içinde bir mevlit kitabı buldum. Baş ve son sayfaları kopmuştu. Bu sırada elime cenk kitaplarıyla bir de ilmihal geçti. Bunları da okumaya başladım. Bir süre sonra da bunları kopye etmeye koyuldum. " demektedir, Abdullah Lütfi Bey.

Köyde, babası öldükten sonra hiç okur-yazar kalmadığı için mürekkep yoktur. Kalem de bulunmamaktadır. Arpa köründen mürekkep, çaydaki kamışlardan da kalem yapmasını bilir Abdullah. Notlarının birinde şöyle özeleştiride bulunuyor: " Bu davranışım çocukça ve bilinçsizdi. Zaman gereği bilgi kaynağı Arapçaydı. Bu nedenle öğrenimimi bu yoldan yapmaktan başka çare yoktu.. " Babasından ise yalnız okumayı öğrenmişti. " Babam sağ iken kendiside dokuz ay okur, geri kalan üç ay da kuzu otlatırdım. " demektedir. Büyük bir eksiği olduğunun ayrımına varan Abdullah Lütfi, sözü şöyle sürdürür: " Daha arpa köründen mürekkep, kamıştan kalem yapmayı öğrenmemiştim. Ne yapalım..."

Küçük Abdullah'ın yazı yazmak için yanıp tutuştuğu anlaşıyor. Bu sözlerinden anlaşılan odur. Ancak, bu çocukluk döneminde pek de başına buyruk olmadığı bellidir. Öğrenmeyi kendisi seçecektir, bu dönemde. " Birkaç ay kadar da köyümüze yarım saat uzaklıktaki Bahadin köyündeki Osman Efendi Hocadan ders aldım. On ya da onbir yaşında iken Ninem, beni iki saat uzaklıktaki Ekrek Köyüne öğrenime gönderdi. Bu köyde imamın ailesi arasına karıştım. Altı ay içinde dil bilgisi kurallarının çoğunu öğrendim. Bu sırada çiçek hastalığına tutulduğum için, ninemin yanına döndüm. Bir ay sonra iyileştiysem de, bir

daha Ekrek Köyüne dönmedim. Çünkü, bana inek otlatma görevi verilmişti. " diyen Abdullah, yazının temelini de orada öğrendiğini anlatıyor.

Gittiği yerlerden kısa sürede ayrılışı, onun haylazlığına verilemez. Gerçekte o, aradığını bulamayan kişidir. Öğrenme tutkusunu doyu-ramayan. Kaçışlarının nedeni budur. Üstelik bu öğrenim yolları da kendi isteği ile olmamıştır. Hep gönderilmiştir. Şimdi de Ağın yolunu tutmaktadır. " Tarih, 1886 idi. Ağın'da Mehmet Efendi adındaki bir hoca, açtığı bir okulda ders veriyordu. Okul bir odadan ibaretti. Hocamız çok ciddi bir kişi idi. Gerekli yoklamayı yaptıktan sonra, yeniden dilbilgisi kurallarına başlattı. El yazısını, Kur'an-ı düzgün okumayı, dört işlemi ondan öğrendim. Konuşma sanatını da o öğretti, bize.

Yıl, 1870 olmalıdır. Bu sırada Rüşdiye okulları açılmış ve öğretime başlanmıştır. Keban Rüşdiyesine yazılmak istedim. Ne var ki nenem bırakmadı. O yıl tahıl ürününün az olduğunu, evde kalmam gerektiğini söylüyordu. Öyle yaptım.

Abdullah Lütfi, Ağın'daki okula devam ederken 11-12 yaşlarındadır. Ne var ki, okuma tutkusu, ölçünün çok üstündedir. O tutkuyu doyurmak için hiç bir engel tanımamaktadır. Köyde, Ağın'daki okula giden arkadaşları da vardır. Öğleliklerini torbalarına dolduran çocuklar, akşamın alacakaranlığında köye döneceklerdir. Serince bir sonbahar akşamında gene hep birlikte köye dönmektedirler. Çayı geçmek için hazırlanıyorlar. Su, oldukça bol ve soğuktur. Bir süre kıyıda beklerler. Arkadaşları Abdullahın Ayakkabılarını giydiğini görür ve şaşırırlar. İçlerinden biri sorar.

- Ne o, Abdullah ?

- Bir şey yok, Ağın'a dönüyorum.

- Niçin,

-Hocanın söylediklerinden kimi şeyleri iyice anlamamışım.

- Siz biliyorsanız söyleyin. Yoksa gitmek zorunda kalacağım.

İyice anlamadığını bilen çıkmadı. Onu niyetinden caydırmak isterler. Güneşin çoktan battığını, havanın biraz sonra daha soğuk olacağını, bu saatte Ağın'a gidilmeyeceğini ileri sürerler. Gerçek de öyledir. İçlerinden biri konuşur:

- Abdullah sen delimisin, bu saatte Ağın'a gidilirmi ?

Yanıt pek kesin ve nettir:

- Arkadaş ben unuttuğum bir konuyu öğrenmeden sabahı edemem, gözüme uyku girmez . İşte o zaman deli olurum, diyerek Ağın'a doğru yola koyulur, iyice anlamadığını öğrenmek için.

Abdullah, yatsı namazından biraz sonra köydedir. unuttuğu konuyu öğrenmiş, rahatlamıştır. Uyku için gevşemiştir. O gece deliksiz bir uyku çekmiştir.

Ağın - Kohpinik arası gidip gelme yorgunluğu, Engü'nün bacakları ısırarak buz gibi soğuk suyun akıntısına kapılıp boğulma tehlikesi, kurtla korkutmalar...bunların hiç birisi Abdullah'ın umrunda değildir. O bilgi açlığını doyurmadan rahat edemez. Oysa arkadaşları böyle günlerde okula bile gitmezler.

Abdullah, yeni açılan rüşdiyelerin yeni bilgiler öğrettiklerini öğrenmiştir. Ne pahasına olursa olsun, rüşdiyeye gitmeyi aklına koymuştur. Aklına koymuştur ama, ninesi bir türlü buna yanaşmaz. Ama varsın

yanaşmasın, o kararını vermiştir. Bütün olanak yolları tıkanca da, gene bu isteğinden vazgeçmeyecektir. " Tahıl ürününün kıt olması, nedeniyle yedi yıllık öğrenimimi bırakmak bana çok güç geldi. Özellikle bilgi mi yükseltecek olan rüştiye derslerine kavuşmaya, kendimde son derece bir istek ve heves duyuyordum. Bu nedenle iyiliğimi isteyen ninemin direnmesini kabul etmediğimden, kaçarak bir yana gitmeyi düşündüm. O zaman yaşıam 16'ıydı. Cebimdeki 5-6 kuruş harçlığını, çamaşırlarımı, nemin dokumuş olduğu şalvarımı alarak Harput'a kaçtım. Doğruca müftü evine gittim. Hoca Ali Efendinin müftülük zamanıydı. Hoca yaşlı olduğundan, görevini oğlu Mehmet Efendi yapıyordu. İlk görüşte onun ellerini öptüm. Ücret karşılığında bana, günde bir saat ders vermesini, bunun için de bir ailenin yanına hizmetçi olarak bırakılmamı diledim. Meğer o gün hizmetçilerinden birini kovmuş imiş. Bu nedenle, kendilerinde kalmamı söyledi. Ben de kabul ettim. Bir süre sonra, buradaki derslerin Ağın'dakilerden daha üstün olmadığını anladım. Bu nedenle, derslere önem vermeden biraz hafızlığa, biraz da dekoratif yazıya çalıştım. Böylece bugüne kadar ki çalışmalarım hep boşuna gitmiş oluyordu. Mehmet Efendiden, açılış töreni yapılmakta olan Harput Rüşdiyesine yazdırılmamı istedimse de, bu isteğim kabul edilmedi. " der ve yeniden başka kapılar aramak için yola çıkmayı düşündür.

(Devam Edecek)

GELECEĞİM KAPINA

Gün olur devran döner
Gökyüzünde turnalar semah tutar
Mendil salla el salla
Düğün demek halay çekende
Türkülerle geleceğim kapına

Şahin pençesinde telli turnam
Çırpar kanatlarını özgürlüğüm
Leylim leylim leylim yâr
Güne gün ekler yüreğim
Türkülerle geleceğim kapına

USULCA

Nice yangınlardan geçtik
Çalınmış emekler yağmalanmış bahçeler
Eski giysilerini değiştiren
Haramiler çağındayız sanki

Çekin ellerinizi üzerimizden
Bunca kir bunca hoyratlıktan sonra
Ağrılarımız çoktandır bilenmekte
Şimdi bir türküdür usulca söylenen

(1979)

SEVGİ ÇİÇEKLERİ

Bağışlanmaz mı umut masalları
Kan çiçekleri mi yeşerecek
Açmaz mı ormanında sevgi çiçekleri
Hangi vuslata kaldı bahar

Veysel GÜLTAŞ

ANALAR

Sancısını
Darıtır
Yüreğimize
Taşır
Umudu

Yalnız
Onlar
Duyarlar
Genç
Fidanların
Ağdını
Sabrı zehirdir
Eski cüzdanlarda
Saklanır
Resimleri

Soframıza bereket
Aşımıza tuz
Yüreğimize ışık
Onlardır
Cömertçe veren

Yerde kalsa da
Kanları
Yüreğinde
Ceylanların
Ceylan ağdı
Yalan söyler
Bütün ağıtlar
" Ağlarsa analar ağlar."

Yapıt/1979

ÇOCUKLARA MASAL

Sana armağan edilen
Yıllara inanma
İnanma yalanlarına onların

Çocukluğunun
Altın çağında iken
Noel babaların
Dumanlı hayaliyle afyonladılar seni
Haram ettiler sana
Güzelim masalları

İnsan insanın kurdu diye
Tilki kurnazlığını
Ve
Olası olmayan
Peri masallarıyla
Kandırdılar
Gözler alık
Surat asık
Olmasın diye
Kara balık
Gözler açık
Söylerken türküsünü
Baharında
Aras'ta boğduruldu Behrengi

Yeşerirse tüm evren güzelliklerle
Çürürse tüm yalanlar
Ve
Kucaklaşırsa Biafra'lı çocuklar
Kardeş türküleriyle
Yirmiüç Nisan Sabahlarında
O zaman
Senindir bütün yıllar

(1979)

Veysel GÜLTAŞ

İSTİYORUM

S. Necmi ÖZER

Merhaba dostlar, merhaba arkadaşlar, merhaba kıymetli hemşehrilerim. Merhaba. Ankara'nın şu soğuk kış günlerinde ciğerlerimize işleyen pis havasından Ağın'ımızın pırıl pırıl güneşli tertemiz havasını zevkle soluyan sizlere binlerce selamlar...

Biz insanların yaşı ilerledikçe geçmişin ister tatlı, ister acı olsun benliğinde yer tutan bazı olaylar zamanla ekranda seyrettiği bir film gibi gözlerinin önünden geçip dururlar. Dudaklarda tatlı bir tebessümle kendisini rüya misali taa.... uzaklara götürür de götürür. Bir hayal aleminde yaşar. Özlem onda bir arzu bir tutku halini almıştır. Çocukluk ve delikanlılık günlerini düşünür. Hayat mücadelesinde yıpranan vücudu artık kendisinden birşeyler umar. Bu umu çeşitli şekillerde az veya çok kendisini gösterir. Bu bizlerin yapısına, yaşam durumuna göre değişir.

Benimle yaşlanmaya yüz tutmuş ciğerlerim, sızlayan kemiklerim, damarlarıma dolaşan kanım bilerseniz benden nelerde neler istiyor. Ah bir bilseniz. Olacakta olmayacakta çok şeyler istiyorda istiyor. Şurada bazılarını yazsam acaba bana gülermisiniz, yoksa aynı duyguyu paylaşırmısınız. Gülsenizde gülmesenizde bazılarını yazmaktan kendimi alıkoyamadım..Affınıza sığınırım.

Kırk-elli sene önceki Ağın'ın bir yaz gecesi-

nin birinde; lüks lambasının aydınlattığı zümrüt yeşili bağ ve bahçesinde Kırmıtıkğilin İsmail Beydemir kardeşimizin, yanık bir sesle uzun hava söyleyen birisinin eşliğinde, çaldığı gırnatadan çıkan o güzel nağmeleri duymak istiyorum.

Rahmetli çoban Meşo Dayı'nın yukarılardan toplayarak getirdiği koyun ve sığırları sürüp götürürken, hayvanların ayaklarından çıkan ses ile, koyunların melemelerine karışan, hanımların Meşo dayıya hayvanları için yapmış oldukları tembihleri gene işitmek istiyorum.

Halen ismi geçtikçe saygıyla andığım rahmetli Ekrem İspir Amcanın, bende bir sembol gibi yer etmiş olan evinin damındaki pervane-nin dönüşünü görmek istiyorum.

Rahmetli Recep dayımızın çınar önündeki kahvesinde camın önüne oturup yeşilin her türlüşünü kendisinde topluyan dereden aşağıya nazar ederek çayımı yavaş yavaş yudumlamak istiyorum.

Her sabah uyku mahmurluğu üstümde olduğu halde beni uyandıran Osman Tepesi-nin sahibi benim der gibi öten kınalı kekliklerin sesini duymak istiyorum.

Ağın'da okuduğum zamanlarda anamı aratmayan ablacığının yapmış olduğu tiridi yine onun elinden yemek istiyorum.

Köyden Ağın'a eşeğe yükleyerek getirdiğim öteberiyi satıp köye dönüştü; cetlerine rahmet Özkul'ların çeşmeden kana kana suyunu içtikten sonra eşeğin semerine binerek yolculuk yapmak istiyorum.

Rahmetli anamın eve her geç kalışında; Gurban olam, Gadaların garnıma, kölen olam nerde galdın çağam, değişindeki o içten gelecek söylenen sözleri duymak istiyorum.

İlkbahar gelende renk renk çiçek açan badem ağaçlarının neşrettiği kokuyu, bal yapmak için uçuşan kelekleri, birbirlerini kovalayan deyinleri (sincap), başımızda uçuşan kırakıranın sesini duymak ve görmek istiyorum.

Kuzu ve gıdıkların (oğlak) harmanlarda bir oradan bir oraya koşup zıp zıp zıplarken onları tutup sevmek istiyorum. Annelerimizin soğan kabuğu ile kaynatıp renklendirdikleri yumurtaları kiminki daha kuvvetli olduğunu anlamak için arkadaşlarla döğüştürmeyi, bizim oralara mahsus olan bazı tıramtaşlarını birbirini sürerek elde ettiğimiz kınayı, kına olarak ellerime yakmak istiyorum.

Yazın Temmuz ayında çaylarda tarla dererken öğle yemeğinde, sabahın erken saatlerinde veya akşamdan, aşağı çeşmenin gözüne konularak buz gibi soğutulan küpün ayanından kana kana içmek istiyorum.

Harmanlarda toplanan ekinlerin ve saman olacak şekle dönüştürmek için düğene binip elimde massa öküzlere haydi aslanlarım ho... diyerek düğen sürmek istiyorum.

Dağlardan, bayırlardan toplanıp getirilen ardıç ile çalıcırpıdan oluşan odunların bulgur kazanlarının altında çatır, çatır ses çıkararak yanarken kazandan aldığım haşlanmış buğdayı badem içiyle karıştırarak sizlerle birlikte yemek istiyorum.

Mevsiminde bağlarımızdan topladığım meri, kızılataım, Amasya, hatun parmağı,

beyaz ve siyah üzümü, bahçeden kopardığım kavun ve karpuzu, çarşafa salladığım çekirdeksiz dutu, karşıdaki suyun gözüne koyup, soğuduktan sonra siz sevdiklerimle beraber yemek istiyorum.

Yaz bitip güz gelende ağaçlardan dökülen sarı sarı yaprakları kışın koyun keçi ve sığırlara yedirmek için gazel toplamaya hararları alıp gitmek istiyorum.

Gelin olan kızı evinden alıp yeni yuvasına götürmek için ata bindirildiğinde çalınan o yanık havayı duymak, damat tarafından damdan gelinin başına atılan içi bozuk para dolu elma ve çerezleri kapışan çocukları seyretmek istiyorum.

Kış gelende yarım metreden fazla yağan karın donduğu bir günde gujumu (kızak) alıp Hekematın veya bizim yazının tepesinden aşağıya doğru uçarcasına kaymak istiyorum.

Karın müsait olduğu bir günde çaya keklik gamalığına (Kekliği canlı yakalamak) köylülerle kalabalık bir şekilde gidildiğinde; çayın öbür tarafından aynı gaye için gelen yabanlıların; geldi ha., geldi ha., seslerine bizim taraftan, gitti ha., gitti ha., diye bağırmaclarına duymak istiyorum.

Kış yarısı olduğunda ipe bağlanmış toliği evin bacasından içeriye sarkıtıp ev sahibi tarafından toliğe konulan sucuk, pestil, badem, ceviz veya yiyecekleri yukarı çeken gençlerle birlikte olmak istiyorum.

O kadar çok istediğim şeyler varki hepsini yazmaya kalksam hem sayfaları doldurur., hem de kafa şişirdiğinden bana kızarsınız. Bundan dolayı isteklerimi burada noktalarak Allah nasip eder ölmezsek yine bir gün büyüğünüzle, küçüğünüzle, hepinizle birlikte hasret gidermek üzere cennet Ağın'ımıza gelmek istiyorum.

Kalın sağlıcakla.

23.1.1994

HUZUR

Sevgilerle yıkanır yüreğimiz,
Baştan ayağa akpak,
Bütün aşkların barınağı,
Huzur dolu ve sakin.

Yeni açmış gülden tazedir,
Bağımızda yeşeren umut,
Tarlamızdadır kaynağı suyun,
Kana kana içtiğimiz.

Ne zulüm, ne kötülük,
Güneşler tepemizde dipdiri,
Nasıl da akıyor köpük köpük,
Duru sabahların parlak gülüşü.

Her adım başı, her kavşakta,
Seni bulurum yanıbaşında,
Tanırım ayak sesinden,
Bahçemizde dolan sevinç.

Nu susuz, ne uykusuz,
Bir saati var ki ömrün,
Sakin bir limandayız,
Sıyrılmış her kaygıdan.

Ankara - 1972
Mehmet ORHAN

HER ZAMAN YANIMDA OL

Her zaman yanımda ol,
Çık şu yılgın havadan.
Konus, ısıldasın yüziün,
Söz açılmışken sevdadan.

Konus, bal aksın ağzından,
Düşlerimiz gerçek olsun.
Kışın ısıtsın sevgin,
Temmuz'da serin tutsun.

Gözlerindeki gülüş,
Aydınlatсын gecemi.
Daha yakına gel usulca,
Sil içimdeki özlemi.

Söz açılmışken sevdadan,
Yanşalım zamanla.
Çöz bağını huzurun,
Dost olalım düşmanla.

Her zaman yanımda ol,
Soluk kesen sevginle.
Konus, bal aksın ağzından,
Sar şu göğsümü elinle.

Ankara - 1982
Mehmet ORHAN

GÜZEL İNSANLAR

Ömer KAYAOĞLU

ELAZIĞ'da 1961 yılı Eylül ayının sonu ile 1962 Nisan ayının başı arasında görev yaptım.

Bu kısa süre içinde ilginç gözlemlerim, anılarım oldu. Bu anılardan belleğimde yer etmiş olanları anlatmaya çalışacağım. Başka bir yazımda devamını yazmayı düşünüyorum. Eğer dergi yöneticileri uygun görürse.

ELAZIĞ'a yalnız gitmiştim. Ailem İSTANBUL'a taşınmıştı. İlk günlerim yerleşme ve birliğimle meşgul olmakla geçti. Yalnız olduğum için çalışma saatleri dışında çok vakit bulabiliyordum. Bu vakitleri değerlendirmek gerekiyordu. Eğer günlük tutsaydım koca bir kitap yazarbilirdim.

Akşamları çevrenin haritalarını önüme yayarak nazarî de olsa bir şeyler öğrenmeye çalıştım. En yakın yerleşme yeri Harput'tu. Zaten kışlaya giderken Harput Kalesi ve bazı yapılar uzaktan görünüyor. Bir akşam üzeri Harput'a çıktım.

Harput hakkında epeyce bilgim vardı. Fakat ilk görüşte bir hayli etkilendim. Burası bir ören yeriydi sanki. Sıvaları dökülmüş eski yapılar sokak sokak uzanıyordu. Tek tük insan görebildim. Hemen hepsi yaşlı, erkekler sakallı, kadınlar partial örtüler içindeydi. Orada burada tek tük inek, keçi ve merkep geziniyordu. Derken okul önlüklü bir kız çocuğu çekine çekine

yanımdan geçti. Elinde su kapları vardı. Ani bir ferahlık duydum. Demek ki burada okul da vardı, o derece ıssız değildi. Biraz rahatladım. Rahatlamakla beraber üzüntüm tam eksilmedi. Elazığ'ı Harput doğurmuştu ama oğlu anasına sırt çevirmiş kendi keyfine bakıyordu. Doğru veya yanlış ilk anda böyle bir duyguya kapıldım.

İlk gördüklerimin etkisiyle bir şiir yazdım şöyle başlıyordu: " Harput yolu döne döne çıkılır / Kalesinden kartal gibi bakılır / Duvarında sitem kokar, taşından / Sıva sıva, pul pul tarih dökülür." Şiirler aynı konularda dörde ulaştı. Adlarını da " Harput Ağrısı " koydum. Ama ne Harput'un ne de Elazığ'ın bunlardan hiç haberi olmadı. Bastırdığım kitapta kaldı sadece.

Harput'a yine döneceğim. Şimdi ELAZIĞ insanların davranışları hakkındaki izlenimlerimi yeri gelmişken şuraya not edeyim.

Şehri tanımak için subay arkadaşların rehberliğinde birkaç kez dolaştım. Gittiğimden bir süre sonra gezintiden kışlaya dönerken kibrit almak için küçük bir dükkanın önünde durdum. Dükkânda sigara, kibrit, zarf kâğıt, sakız, pul v.s. satılıyordu. Yaşlıca dükkân sahibine dileğimi ilettim. Bir kibrit uzattı. Parayı verirken yaşlıca adam (belki bir emekli idi) parayı geri

itti, siz misafirsiniz, bir kibrit hediyem olsun dedi. Şaşırdım. Israrım fayda etmedi adam, kesinlikle parayı almayacağını söylüyordu. Hafifçe kızarak ve te-bessüm ederek teşekkür ettim ve kibriti alarak oradan ayrıldım.

Şimdi akla gelir ki bu adamcağız bir bezirgan zih-niyetiyle ileriye yatırım mı yapıyor. Hayır, böyle bir şey düşünülemezdi. Çünkü o dükkandan sürekli alacağım başka birşey yoktu. Sigaramı birliğimden toptan alıyordum. Diğer sattıklarına da hiç gereksini-mim olmayacaktı. Adam, bunu da tahmin edebilecek yaşta ve olgunlukta idi.

Daha sonraları çevrede gezintiler yaptım. Özellikle köy okullarını dolaştım. Çoğu mahrumiyet içinde idi. Bir yardım kampanyasına giriştim. İstanbul gazeteleri-ne durumu yazdım. Ummadığım kadar yardım malze-mesi geldi. Bu malzemeleri koliler halinde hazırladım. Defter, kalem, çocuk kitapları, silgiler, kalem açacakları, tebeşir (renklileri de vardı) daha akla gel-meyecek ve köy okullarında lüks sayılabilecek bir yığın ders araçları.

Bunlar iyi de benim düşündüğüm bazı önemli eğitim araçları bunlar arasında yoktu. Onları da kendi olanaklarımla yapmayı düşündüm. Geometri şekillerini somut olarak çocukların görmesi çok fay-dalı olacaktı. Çünkü ben ilkokulda iken kitaplarda çizimlerini gördüğüm bu araçları hayalimde netleştiremiyordum. Çok daha sonraları, orta okul hatta liselerde gerçeklerini görerek tanıyabildim. (koni, küp, piramit v.b.)

Ağır bakım tamir fabrikası müdürü Albay yakın dostumdu. Meseleyi ona açtım. Ustaları çağırdı, kağıt üzerinde şekilleri çizdik. Hepsinin örnekleri yapıldı. Hazırladığım koliler 25 kadardı. O halde 25 takım yap-mak gerekiyordu. Zamanla aşınmasın diye sert ve sağlam ağaçlar bulmak zorunluymuştu. Gerek fabrika ve gerekse Elazığ'daki marangozlara sorarak ağaçları ko-laylıkla bulduk.

Hepsi iyi de iş küreye gelince fabrika ustaları pes etti. Küreyi bir türlü yapamıyorlardı. Ah bir örnek olsa diyorlardı. Küre iki parçadan olacaktı. Parçanın birinde bir delik (içten) diğerinde bir çıkıntı olmasını istiyordum. Gereğinde yarım küreyi içten de göstermek faydalı olacaktı. Şehirde bunu yapabilecek bir marangoz aramaya başladık. Arkadaşların tanıdıklara sora sora tek başına çalışan yaşlı bir ma-rangoz bulduk. Adamcağız tamir falan yapıyordu. Der-dimizi anlattık. Marangoz biraz düşündükten sonra olur dedi. Sevindik.

Üç gün sonra küreyi almaya gittik.

İstediğimizden ala bir küre iki parça halinde hazırdu. Yarım kürelerin birleştiği yer belli bile ol-muyordu. Adama ne ödeyeceğimizi sorduk, hiç bir şey dedi. Size bir iyilik yaptım, makbule geçti ise bir de para mı alırım. Kesinlikle para almadı. O zaman gözlerim yaşardı. Kuru bir teşekkür yeterli gelmedi bana. Adama sarılarak yanaklarından öptüm.

Sonradan marangozun komşuları anlattılar. Adam sabahtan geç vakte kadar bizim küreyle uğraşmış, bir kaç da ağacını ziyan etmiş.

Sonuçta kolilerimiz zenginleşerek hazırlandı. Milli Eğitim Müdürü ile işbirliği yaparak, araba ile gidilecek köylere kendim götürdüm. Diğerlerini de Milli Eğitim Müdürü muhtarları çağırarak teslim etmiş. Duyduğum gönül rahatlığını anlatamam.

Harput'a üçüncü çıkışında. Biraz dolaştıktan sonra "Kayabaşı"na doğru yürüdüm, Elazığ'ı şöyle tepeden seyredeyim dedim. Görüntü fevkaalede güzeldi. Sol uzağımda karlı dağlar uzanıyordu. Fabrikanın dumanı şehir üzerinde belli belirsiz bir sis kuyruğu oluşturmuştu fakat görüntüye engel olmuyordu.

Birkaç dakika geçmeden yanıma gençten bir adam yanaştı. Selamlaştık, el sıkıştık. Hoşbeşten sonra burda ne iş yaptığını sordum. KAYABAŞI'nın hemen yangerisinde bulunan yeni yapıyı göstererek buranın

bekçisiyim dedi. Pazar günleri gelenler olurmuş, baharda ve yazın pek boş kalmazmış. Şehirden gelenler oturur, manzara seyrederek çay kahve falan içerlermiş. Peki dedim ben şimdi çay istesem yapabilir misin? Başüstüne, buyurun diye binaya davet etti. Beş on dakika şurdan burdan Harput'un durumunu anlattı üzülerek. Dert üstüne dert tazeledik. O arada çay demlenmişti. Bana bir yaldızlı bardakla çay getirdi. Bir de kendine doldurdu. Çay bitince bardaklar yeniden doldu. Hava kararıırken haydi hoşçakal borcum ne kadar dedim. Ne borcu dedi, misafire yapılan çayın karşılığı mı olurmuş, siz her zaman gelin, şurada sohbet edelim, misafirim olun, bu bana yeter de artar bile.

Bu güzel insanlardan daha çok behsedebilirim. Sözelimi okullar için yaptığım yardım kolilerinden birini de mezunu olduğum ilkokula göndermek istedim (Maçka'ya). Otobüsün sahibi taşıma ücreti almadı. Bir lokantada yemek yerken sahibi bana içecek ısmarladı.

Ey Anadolu insanı, ey sevgili ELAZIĞ'lılar dünyada sizden daha cömert daha konuksever kimse var mıdır?

Sizlere duygularımın en ince tellerinden süzülüp gelen merhabalar gönderiyorum. Sağolunuz, var olunuz. En büyük dileğim sizlerin ve genç kuşaklarınızın bu törelerinizi sürdürmenizdir.

SAYIN HEMŞEHRİLERİMİZ

Kurulmak üzere olan AKTAV (Ağın Kültür ve Tanıtım Vakfı) için açtırılan banka hesap numaralarını sizlere bildiriyoruz. Mart ayı sonunda vakfın kuruluşu gerçekleşecektir. Kurucu üye olacakların bir an önce, nüfustaki kayıtlı isimleri ile paralarını yatırmalarını rica ediyoruz.

VAKIFBANK
Atakule Şubesi
Hesap No : 2009240
ANKARA

VİRANEMİ BEKLER

Ey"biçare gönlüm" yalnız kaldın, avaresin,
İntizar eyledi bivefa, biçaresin.
Sureten gizlisin, sevgiden azadesin.
Vakitsiz soldurdun, hazanı bağımlı gör...

Zaten mahzun idim, bari viran eyleme.
Pare, pare oldum, yıkıp hazan eyleme.
Feryat etti gönlüm, ele talan eyleme,
Çeşmim pınar oldu, feryadı zarımı gör...

Hükmüne ferman ettim, sakın sitem eyleme..
Hançer vurup deşme, yarama em eyleme.
Bu gün hüsnün mahsun, bari hicran eyleme
Ne canlar tutuştu, ateşi narımı gör...

Viranemi bekler, meyhaneyi aşıklar,
Çokları ağlıyor, gönülden karışıklar.
Hüsnüme kanarak, gamzeme alışıklar
Ağyara vuruldum, gel de mezalimi gör...

Hüsnü AYDOĞMUS

TOPLUM PSİKOLOJİSİ

-V-

Osman Sulhi Aksu

YIĞINLAR YAPI İTİBARIYLA İKİYE AYRILIR

A - Kalabalıklar

B - Topluluklar

A - KALABALIKLAR, ÖZELLİKLERİ VE ÇEŞİTLERİ

İnsanların herhangi bir nedenle ve ya çeşitli nedenlerle bir araya gelmeleri YIĞINI oluşturur. Yığına kütle de denir Herhangi bir yerde ve çeşitli nedenlerle bir araya gelen insanlar oluşumları ve amaçları itibarıyla değişik yapıdadır. Bir araya geliş nedenleri, amaçları, oluşumları ve gösterdikleri tepkiler göz önüne alınarak yığınlar kalabalık ve topluluk diye iki bölüme ayrılır.

Bir caddedeki insanlar, dini bir ayinde bulunan cemaat, bir futbol veya sportif oyunu seyreden kişiler, bir yangın veya trafik olayının seyircileri hiç bir zaman bir amaçla birleşip sözleşip bir araya gelmemişlerdir. O olay, onları, orada bir araya tesadüfen getirmiştir. Ateşli konuşmalar saldırılar yoktur. Ekserisi hatta hepsi yardıma can atan kişilerdir. Gayeleri yok veya değişiktir. Şu halde bunları özetliyelim.

Kalabalık : Gayesiz veya değişik gayeli insanların tesadüfen bir araya gelmesinden teşekkül eden insan yığınlarıdır diye tanımlarız.

Kalabalıklar kanunlara ve kanun adamlarına karşı gelmek amacı taşımazlar, onlara çoğu kez

saygılıdır.

Kalabalığın özelliklerini şöyle özetleyebiliriz.

- a) Düzensizdir.
- b) Teşkiâtsızdır.
- c) Lidersizdir.
- d) Kanunlara karşı gelme amacı yoktur.
- e) Çok zaman tesadüfen bir araya gelmişlerdir.

Kalabalığın çeşitleri :

Hergünkü yaşantımızda çeşitli kalabalık tipleri görürüz. Yolda, sinemada, okulda, taşıt araçlarında, iş yerlerinde, stadyumlarda toplu olarak insanları görmemiz mümkündür.

Kalabalığı çeşitlere ayırırken bir araya geliş amaç ve sebepleri gözönüne alınmıştır.

1- Fiziki veya tesadüfi kalabalık :

İşlek caddelerde, çeşitli taşıt araçlarında, mağazalarda, değişik amaçla tesadüfen bir araya gelmiş olan insanların meydana getirdiği kalabalıklardır. Bu kalabalık tipinde görülen insanlar kendi iş ve ihtiyaçlarının giderilmesi amacı içindedirler.

2- Hissi veya duygulu kalabalık :

Bu kalabalık tipinde bir amaç belirtmekte olduğundan çok zaman duyguludur, hisleri ile hareket eder. Spor karşılaşmalarını takip eden kalabalık, bazı tören veya siyasi toplantıları izleyen kalabalıklar gibi, saldırı niyeti taşımayan ve aynı gaye ile bir araya

gelen kalabalık tipleridir. Çok zaman birlik içindedirler. Dikkatleri dağınmık değildir.

3 - Anlamlı Kalabalık :

İsminden de anlaşılacağı üzere dini veya sosyal bir amaçla veya herhangi bir eğlence maksadı ile bir araya gelmiş bulunan insanların meydana getirdiği kalabalıklardır. Bu kalabalıkların saldırı niyeti olmayıp daha ziyade sosyal veya kutsal bir görevi yerine getirmek veya enerjisini deşarj niteliğinde olan bir kalabalıktır. Düğün törenleri, mevlüt veya cenaze törenleri, dans partileri gibi.

Yani ibadet yerlerindeki kalabalıklar, dernek toplantıları, düğün törenlerine katılanlar veya şarkı söylemek, dansetmek üzere bir araya gelmiş bulunan insanların meydana getirdiği kalabalıklardır. Bu tip kalabalıklarda lider durumunda yöneticiler vardır.

4- Seyirci Kalabalık :

Yangın veya herhangi bir kaza olayı etrafında toplanan insanların meydana getirdiği kalabalıklardır. Mütecessis ve meraklı bir kalabalıktır. En büyük özelliği, yardıma koşma heyecanı içinde olmasıdır. Yönetici yoktur.

5 - Tecavüzkâr Kalabalık :

Bazı toplantı ve olay yerlerinde ender rastlanan bir kalabalıktır. Tecavüzü arzu eder bir eğilimi vardır. Ancak teşkilatsız, düzensiz ve lidersiz olduğu için toplu tecavüz olmaz. Ekseriya münferit tecavüz olur. Gürültücü ve küfürbazdır.

Burada çeşitleri sıralanan kalabalık çeşitleri hiçbir zaman aynı karakteri taşımaz. Kalabalık herhangi bir olay karşısında hemen değişebilir, değişik şekil alabilir.

Örnek olarak, büyük bir mağazada alışverişte bulunan halk, meydana gelen bir kavga sonucu tesadüfi bir kalabalık şeklinden duygulu bir kalabalık şekline geçebilir, hatta tecavüzkâr kalabalık halinde oluşabilir.

Bir yangın olayını izleyen kalabalık bina içerisinden insan cesedinin veya yanmış bir insanın çıkarılması ile anlamlı kalabalık şekline döner.

Hatta kalabalık, olayların şekil ve mahiyetlerine göre topluluk haline geçebilir. Olayın etkisine göre tepki derecesi artarak kanunsuz topluluk şekli gösterebilirler.

Kayserispor ve Sivasspor arasında, Kayseri'de oynanan futbol maçında hissi ve duygulu kalabalık bazı olaylar sonucunda mahiyet değiştirerek topluluk halinde oluşmuştur.

B - TOPLULUK

Amaçlı ve heyecanlı kişilerin bir düzenle bir araya gelmesinden topluluk teşekkül eder.

İnsanların çeşitli sebeplerle heyecan ortamının içerisine girmesi ile topluluk teşekkül etmeye başlar, Topluluğu meydana getiren sebepler, milli, iktisadi, sosyal, politik olabilir. Bu sebeplerin yanında topluluk içindeki kişilerin hissiyatı ile topluluğa karışması ve yine birlikte olma arzusu veya içgüdüleri ile katılmış bulunanlar ve özentî içinde topluluğa karışmış bulunanları da hatırlamak gerekir.

Herhangi bir topluluğu incelediğimiz zaman topluluk içinde, onu yönetenler yanında isimlerini duyurmak isteyenler, topluluğa birtakım yanlış ve heyecanlandırıcı bilgiler vermek suretiyle karıştıranlar, gençleri emellerine alet etmek isteyenler, topluluğun amacını ve kişilerini destekleyenler ilk bakışta nazarı dikkatimizi çeker. Bunların yanında çekingen hareket edenler, kanun adamlarının ihtarlarına uyanlar ve topluluğu seyreden kişiler de görürüz. Bunları özetlersek:

a - Topluluğun Kişileri:

- 1) İsimlerini duyurmak isteyenler,
- 2) Profesyonel karıştırmacılar,
- 3) Genç liderler
- 4) Çekingenler
- 5) Uysal olanlar
- 6) Destekleyenler olduğunu görürüz.

b - Topluluğun özellikleri :

Topluluğu, kanuna uygun veya kanuna uygun olmayan diye iki kısma ayırırız. Kanuna uygun topluluk içinde grev, miting ve yürüyüşleri söyleyebiliriz. Yani kanunlarına uygun olarak yapılan toplantılardır. Bu kısım sırası gelince anlatılacaktır.

Kanuna uygun olmayan toplantılarsa, kanunlara uyulmadan yapılan toplantılar veya kanun sınırları dışına çıkan toplantılardır.

Topluluklar **kanuna uygun** olsun veya kanuna uygun olmasın şu **karakterleri taşırlar** :

- 1) Liderleri vardır,
- 2) Teşkilatlıdır.
- 3) Müşterek amaçlıdır.
- 4) Hislerinin etkisi **altında ve düzenlidir**,
- 5) Silahlı veya **silahsız saldırı niyeti vardır**.

c - Kanuna uygun Topluluklar :

Uygulamakta olan **kanun, tüzük ve yönetmeliklere** uygun şekilde yapılan **toplantılar ve yürüyüşlerle** yine mevzuata uygun şekilde **düzenlenen grev hareketleri** kanuna uygun toplulukları meydana getirirler. Bu konuda mevzuattan maksat, o konu içine giren grevler toplantı ve yürüyüşlerle ilgili kanunlar, tüzükler ve yönetmelikler, kararlar, **tebliğler ve emirlerdir**.

Toplantıyı düzenleyen kuruluşlar ise kanuna uygun şekilde kurulmuş dernek, sendika veya tertip heyetleridir.

1) Grev :

Grev işçinin tabii bir hakkı olarak addedilir. İşçilerin işverenle olan ekonomik ve sosyal durumlarını korumak ve düzeltmek amacı ile mer'i kanunlara uygun olarak topluca iş bırakmaları grevdir. Daha geniş anlamı ile grev, bir işyerinde, işçilerin topluca çalışmamak suretiyle o iş kolunda veya işyerinde faaliyetini durdurmak veya işin niteliğine göre önemli ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaşarak veya bir teşekülün aynı amaçla topluca çalışmaları için verdiği bir karara uyarak işi bırakmalarına denir.

Greve karar verilebilmesi için daha önceden haklarının çiğnendiğinin işveren ve çalışma bakanlığına bildirilmiş olması gerekmektedir. Ve durum 6 işgünü yani bir hafta içinde Yüksek Uzlaştırma Kuruluna havale edilir.

Yüksek Uzlaştırma Kurulu aşağıda belirtilen kişilerden teşekkül eder:

- Başbakan veya görevlendireceği bir bakan,
- Yargıtayın iş dairesi başkanı,
- Danıştayın genel kurulunca seçilecek dava dairesi başkanlarından biri
- Ençok üyesi olan işçi veya işveren konfederasyonlarının seçecekleri birer tarafsız aracı.

Çalışma Bakanlığı da iki tarafın anlaşmaları için çaba gösterir. Bu çabaların bir sonuç vermemesi halinde işçi teşekkülleri greve gidebilir. Ancak; savaş halinde, genel veya kısmi seferberlik halinde, sağlıkla ilgili işyerlerinde, eğitim ve öğretim kurumlarında, su elektrik ve havagazı üretim ve dağıtım işyerlerinde grev yapılamaz.

Grev, memleket sağlığı veya milli güvenliği bozucu nitelik taşıyorsa Bakanlar Kurulu grevi 30 gün erteleyebilir.

Bu halde durum Yüksek Hakemler Kuruluna intikal eder, Bakanlar Kurulu Yüksek Hakem Kurulunun mütalaasını aldıktan sonra 60 gün daha erteleme yapabilir.

2) Miting :

Bir halk ve isteğin gerçekleşmesi uğrunda teşekkül mensuplarının, şehir ve kasabalarda, meydan veya yollarda yaptıkları toplantılara miting denir.

d) Toplantı Şartları

Toplantıları; beyannameye bağlı ve beyannameye bağlı olmayan diye ikiye ayırırız.

Halen uygulanan mevzuata göre beyannameye bağlı olan bir toplantının kanuna uygun olması için şu unsurları taşıması gereklidir.

- 1- En az üç kişi toplantı ve gösteri yürüyüşü için beyanname verecek,
- 2- Beyanname mahallin en büyük mülkiye amirine verilecek,
- 3- Beyanname çalışma saatleri içinde verilmiş olacak,
- 4- Beyanname verenlerin reşit olmaları, mahcur veya aklen malül olmamaları veya amme haklarından mahrumiyet cezası almamış olmaları gereklidir.
- 5- Beyannamede toplantının maksadı, yeri, saati ve ayrıca yürüyüş yapılacak ise güzergâhı belirtilecek,
- 6- Beyanname toplantı saatinden en az 48 saat önce verilmiş olacak,
- 7- Beyanname verenlerden en az üç kişi o yerde halen ikâmet etmiş olacak,
- 8- Beyanname karşılığı makbuz alınmış olacak, ayrıca toplantıları düzenleyen kuruluşların veya

örgütlerin kanununa uygun şekilde kurulmuş olması gerekir.

Ancak beyannameye bağlı olmayan toplantılar şu beş maddede açıklanır :

a) Siyasi partiler, dernekler, şirketler, sendikalar ve sair tüzel kişiliği haiz kuruluşların kendi kanunlarına ve tüzüklerine göre yapacakları kapalı yer toplantıları,

b) Kanuni, örf ve adete göre yapılacak toplantı, düğün, tören, nişan, şenlik, karşılama ve uğurlama,

c) Spor karşılaşma ve gösterileri ile ilmi, ticari ve ekonomik maksatlarla yapılan toplantılar,

d) Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyelerinin devlet ve hükümet işleri hakkında yapacakları konuşmalarla ilgili toplantılar ile Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin halk ile yapacakları hasbihal toplantıları,

e) Siyasi partilerin, seçim zamanlarında yapacakları propaganda toplantıları için beyanname verilmesine lüzum yoktur.

Yürüyüş :

Yürüyüş de toplantılarda olduğu gibi beyannameye bağlıdır. Bir toplantı sonunda topluca bir yere gidilmesi yürüyüştür. Yukarıda belirtildiği gibi bu yürüyüşler toplantıyı düzenleyen tertip heyetinin sorumluluğu altında yapılır. Beyannameye ayrıca yürüyüşün yapılacağı güzergâhın belirtilmesi gerekmektedir. Ancak bu yürüyüş güzergâhı, bazı güvenlik sorunlarından dolayı daha önce o yerin mülkiye amirliğince tesbit edilmiştir.

e) Kanuna uygun olmayan toplantılar :

Yığınlar çeşitli nedenlerle kanun sınırlarının

dışında olarak veya kanun sınırlarını aşarak kanunsuz topluluk haline gelirler.

Böyle bir topluluğu incelediğimiz zaman şu karakter ve özellikleri görülür.

a) Topluluktaki kişiler hislerinin etkisi altındadırlar.

b) Topluluktaki kişiler birlikte olma arzusu içindedirler.

c) Topluluktaki kişiler makul (akıl ve mantıkla hareket içinde) değildirler.

d) Topluluktaki kişiler özentî içindedirler. Birisinin yaptığı işi diğerleri de yapma ve hatta daha aşırı şekilde yapma istemi içindedirler.

Mevzuata uygun olarak düzenlenmiş bir toplantı veya yürüyüş, mevzuat sınırlarını aştığı veya saldırmaya başlaması kanuna uygun olmayan toplantı haline gelmeye başlamıştır.

Beyannameye bildirilen maksat ve yer değiştirilmesi, topluluğun silahlanmaya veya saldırmaya başlaması kanuna aykırı olmaya başlaması demektir.

Hiçbir bilgi veya beyanname verilmeden veya devletin bütünlüğünü sarsıcı ve yıkıcı veyahut silahlı ve saldırgan toplantılar ise kanuna uygun olmayan toplantı özelliğini tam olarak taşırlar.

f) Topluluğun çeşitleri :

Topluluklar amaç ve etkilenme durumuna göre saldırgan, paniğe kapılmış, birşey elde etmek isteyen, anlamlı ve arzulu olmak üzere çeşitlerde incelenirler. Şimdi bunları ayrı ayrı açıklayalım.

Devam Edecek

YAŞAMAK

(Yüksel'e)

Tanrıların yalanı

kandık şu yazgıya

kandık açlığa,

hastalıklara,

kandık hasretlere

özlemlere.

Bir buruk gülüşle

anlamadık çocukların öpüşlerini

anlamadık yaşamayı.

Hiç bakmadık ki umutla

badem çiçeklerine

nedense her ince sevişimiz

İnce yerlerinden koptu.

Yanıbaşımızda

birinin son sesleri

tükenen nefesle

karanlık çekilir gibi üstüne

yüce sayılmayan ölümü.

Öylesine bir yürek özlemi

Öylesine tembel ki

şu nöbetli gece saatleri

bir dağın zirvesine tırmanan

karınca gibi.

Bin çelenk te takılsa

Ölümün diğer adı göçmektir

kaderi başımıza taç yapmak niye?

Sıkıca tutunmak

ciddiye alınmaktadır yaşamak

nerede, nasıl ne zaman

bilmeli.

07.05.1993

Midran YOKUŞ

ÖZLEM

Seyhan TÜRKER

Kulağa ne kadar hoş geliyor bu kelime. Sevgiyle yan yana yaşıyor kalplerde. Bazen bir nesir, bazen de bir şiir başlığı. Kızlarımıza da isim oluyor. Bana göre, ayrı sevdalıların hasretliğinin adı. Hayatımızın her kesitinde, ileriye dönük istekler, geride kalmış anıları tekrar yaşamayı mümkün kılma arzusu.

Asker Mehmet'in yavuklusuna yazdığı mektuplarda satırlara dökülüyor. Çocuklarına hasret anaların; yavrum derken, göz pınarlarında billurlaşıyor, babaların sessiz ve dalgın düşüncelerinde yoğunlaşıyor. Aşklarımızın sonlarında nağmelere dönüşüyor, bir türkü oluyor yanık bağırılarda. Söyleyip içini dökenler rahatlıyor biraz belki. Dinleyenlerde, derinden çekilen bir ah... sözcüğünün içinde gizleniyor.

Çocuklar ne kadar güzel söylüyor bu kelimeyi; Anneciğim, babacığım seni çok özledim. Ya anneler, babalar, kardeşler...

Bazen telefonda bir hıçkırık oluyor, veya bir iç çekmesine bürünüyor. Birbirinden haber alamayan

uzun zaman sonra karşılaşan dostlarda: Vay... Sen ha, sözcüklerinde şekilleniyor, Vay hayırsız, nerelerdedin? serzenişinde kendini hissettiriyor.

Bizim yörelerde ise; ösgedim olarak söyleniyor. Yad ellerdeki çocuklarını anarken, yüreyindeki bu duygunun dışa vurması, şu sözcüklerle ifadesini buluyor. Haççe ananın, Fatma ninenin ve Emine bacının dilinde. "Gadaların alam, gadaların garnıma dola, uy gurbanlar olaydım çağam, geleceğin yollara gurban kesilem, seni çok ösgedim, burnumda tütisin, gözlerim yollarda galdi, gündüz hayalimde gece düşümdesin."

Çoğumuz ayrılmışız baba ocağından. Bir çoğunun; oğlu, kızı, kardeşi, babası gitmiş gurbet ellere. Bir iş bulabilmek için, çocuklarını okutmak ve iyi yaşatabilmek için, sosyal güvenceye kavuşabilmek için. Çoğunluk başarmışta bunu. Yüreklereki tek sızı özlem.

Televizyondaki program, yörelerimiz, ezgilerimiz. Bir gılgarnet sesi. Uzun hava. Sanki Gami Dayı.

Pörnekte düğündeyiz. Ta uzanıyorum oralara kadar. Özlem mi gideriyoruz hayallerle? Çocukluğumuzu, gençliğimizi bıraktık oralarda, iyi veya kötü haliyle.

Göl Dağından bir rüzgar esiyor, ta bağrımın orta yerine. Baharda, badem çiçeği kokularını getiriyor. Meşeler güvermiş, Gara Çallık'larda, Yazılar'da, Haydarlar'da. Yeşillere bürünmüş her yer. Geziyorum dağı taşı, köyün her yerini dolanıyorum bir anda. Kırakıralar da ötüşüyor. Kuşlar, çalı, çırpı taşıyorlar ağızlarında. Yuvalarını kuracaklar. Şırıl şırıl akıyor her derede sular. "Sıtma Pınarı'nın suyuda çoğalmış, her yere yeter." diyor dedem. Oğlaklar, kuzular oynuyor Kurt gilin Harmanlar'da. Yemyeşil çimenler üzerinde gergef işliyor kızlar.

İğ eğriyor veya çorap örüyor kadınlar

Ayaklarımızda lastik ayakkabı ve yün çoraplar, nasıl koşturuyoruz, mutluyuz, her tür düşünceden uzak. Birdirbir oynuyoruz. Yumurta da kaynatacağız. Suyuna çimen atarsan yeşile, kuru soğan kabuğu koyup kaynatılınca kırmızıya boyanıyor yumurtalar. Ve dövüştürsün, kimin yumurtası daha sağlamdı acaba?

Telefon zili çaldı. Baharı bitiremeden anılar kesintiye uğradı. Evdeyim. İkinci zilin sesinde telefonu açtım. Alo. "Alo", Özlem sen misin? "Yok abi benim. Özledim sizi, bir sesinizi duyayım dedim." Ben de sizleri çok özledim.

PERİŞAN

Geçerken düşüncelerim binbir keder deminden
Gönlümde boy veren sevgim perişan
Ömrüm bıçak gibi ümitleri keserken
Gözlerimde çoğalan yaşlar perişan

Bir vücutsuz hayalin gölgesinde yaşayan
Dev gibi koca mazim zamana düşman
Rüzgar gibi üfür üfür yüreğimi dağlayan
Dudağımdan düşmeyen suçum perişan

Sefil bir hayatın karar eşiğinde
Sukutlardan düşen isyankar vicdan
Zayıf halis yumurtaların ezikliğinde
Yüreğimde ağlayan derdim perişan

Şafaksız sabahların karanlık mateminde
Bir şiddetli azaptır, zamanı aşan
Kabus olan düşlerimin her zifirinde
Koşup medet umduğum yollar perişan

Suçladığım her ortam perişan

MUSTAFA HALUK ÖZDEMİR
12.11.1992

HABERLER

Derneğimiz Yönetim Kurulu Üyelerinden Mustafa İkinci'nin oğlu Rahmi ile Osman Gül'ün kızı Yeşim 4 Şubat 1994 Cuma günü saat 20.00 de İzmir Şenocak Düğün 2 Salonunda yapılan törenle nişanlanmışlardır.

Gençleri tebrik eder, mutluluklar dileriz.

AĞIN

BUNLARI BİLİYORMU'SUNUZ?

- 1) İpek böceğinin harikulade yuvası olan koza, uzunluğu 20 Km. olan tek bir ipek ipliklidir.
- 2) Bir kilo bal : 30.000 arı, 6.000.000 çiçek ve 20.000 Km. uçuş demektir.
- 3) En büyük canlı mahluk olan mavi balinanın yumurtacığı rahime düştüğünde, gramın binde biri ağırlığındadır. İki yaşına gelen bu balina ise 29 ton'dur.
- 4) Japonya'daki bir çeşit kelebeklerin erkeği, dişilerini 15 Km. mesafeden fark edebilirler.
- 5) Deve kuşu bir adımda 6,5 metre yol alır.
- 6) Kelebekler ayağıyla tat alırlar.
- 7) Kuğu kuşunun kanat darbesi bir insanın kolunu kırabilir.
- 8) Mayıs böceği, kendi ağırlığının 66 misli bir ağırlığı taşır, eğer insanda onun kadar yük taşıyabilseydi 90 kiloluk bir kimse 6 ton yük taşıyabilecekti.

Derleyen : Kemal NİKSARLI

DUYURU

20 Mart 1994 Pazar günü saat 19.00'da
Ankara Hakimevinde (Dikmen) yapılacak olan
Geleneksel AĞIN gecesinde hep birlikte olmayı
gönülden arzu ediyoruz.

AĞIN

Not:Gecemizin davetiyeleri
Necatibey cad. No:20/16'dan
sağlanır. Tel: 230 11 54

HAYDİ BUL

N	M	İ	A	R	F	E	A	A	M	U	E	AĞIN
A	İ	T	L	U	A	Y	S	K	R	M	R	L
H	İ	T	U	K	T	U	İ	U	İ	Ç	D	T
İ	B	İ	T	H	M	S	Ğ	N	N	F	O	A
D	R	L	S	A	A	U	E	R	E	V	Ğ	H
E	A	İ	N	K	A	F	S	M	A	T	A	A
B	H	A	E	K	Y	L	Y	T	E	G	N	B
R	İ	M	Y	İ	Ş	İ	A	M	A	Ö	İ	E
U	M	S	Ğ	H	E	R	H	E	N	F	E	N
Y	N	İ	T	T	A	A	Y	İ	Z	İ	A	E
E	S	İ	L	A	H	Y	P	A	R	E	S	T
E	N	A	T	L	U	S	R	A	Y	N	U	R

- Ziyaaddin - Aynur - Asuman - Nebahat
- Emine - Efraim - Alaattin - Nahide
- Yahya - Nigar - İsmail - Arif
- Fatma - Akif - Serap - Ebru
- İbrahim - Erdoğan - Sultan - Uğur
- Yusuf - Mustafa - Ayşe - AĞIN
- Halise - Hakkı - Ahmet

- Yukarıdaki adları bulduktan sonra geriye kalan karelerdeki şifreyi bulunuz:

Yenimahalle End. Meslek Lisesi
Elektronik Bölümü Son sınıf Öğrencisi
Uğur KAYA

GÜZEL AĞIN'ın CAN DOSTLARI,

Ramazan Bayramınızı,
en içten
duygularla kutluyor;
"Sağlık, mutluluk ve barış içinde, nice
bayramlar herkesin olsun" diyoruz.

**AĞIN
KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA
DERNEĞİ**